

SILMU-hankkeen loppuraportti (2023–2025)

Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry

Sisällys

1. Johdanto ja hankkeen tarkoitus	2
2. Hankkeen toteutus vuosina 2023–2025	2
3. Tulosten yhteenveto suhteessa tavoitteisiin	4
4. Vaikuttavuuden tulkinta	5
5. Suositukset jatkolle.....	5
6. Yhteenveto	5
7. Päätöskyselyn keskeiset tulokset.....	6
7.1. Koetut vaikutukset.....	6
7.2. Yhteisöön kuuluminen ja vaikutusmahdollisuudet	6
7.3. Tavoitteiden saavuttaminen ja jatkopolut.....	6
7.4. Toimeentulon muutokset	7
7.5. Osallistujien sanoin	7
8. Mitä päätöskyselyn tulokset tarkoittavat kokonaisuuden kannalta?.....	7

1. Johdanto ja hankkeen tarkoitus

SILMU-hanke käynnistyi keväällä 2023 vastauksena tarpeeseen kehittää palveluita päihde- ja rikostaustaisille henkilöille, jotka eivät kykene hyödyntämään julkisia palveluja ilman pitkäkestoista, turvallista ja yksilöllisesti räätälöityä tukea. Toiminnan tavoitteena oli vahvistaa kohderyhmän elämänhallintaa, yhteiskunnallista osallisuutta ja työelämävalmiuksia matalan kynnyksen pajatoiminnan, kurssien ja yksilötyön avulla.

Hanke rakentui kolmesta toisiaan täydentävästä kokonaisuudesta:

1. Paja – matalan kynnyksen arjenhallintaa ja yhteisöllisyyttä vahvistava toiminta
2. Taimi-kurssi – elämänhallintaa, voimavaroja ja arjen taitoja vahvistava ryhmä
3. Tähti-kurssi – opiskelu- ja työelämävalmiuksia kehittävä valmennus

Lisäksi hankkeessa toteutettiin laajaa yksilötyötä, yhteistyötä palvelujärjestelmän kanssa, verkosto- ja vaikuttamistyötä sekä vapaaehtoistoiminnan koordinoitua.

2. Hankkeen toteutus vuosina 2023–2025

Vuosi 2023 – käynnistys, pilotointi ja mallintaminen

Ensimmäinen toimintavuosi keskittyi:

- henkilöstön rekrytointiin ja perehdytykseen
- palveluiden mallintamiseen
- ensimmäisen pajan ja Taimi-pilotin käynnistämiseen
- yhteistyöverkoston rakentamiseen

Pajatoiminta käynnistyi elokuussa ja toi vuoden loppuun mennessä:

- 150 toimintapäivää ja 700 kohtaamista
- yhteensä 12 osallistujaa syksyn aikana
- havaintoina: sitoutuminen oli vahvaa ja sosiaalinen toimintakyky kehittyi nopeasti

Taimi-pilotti keräsi syksyllä 5 osallistujaa ja tuotti 400 kohtaamista. 100 % osallistujista koki toimintakyvyn tai elämänhallinnan vahvistuneen ainakin jollain osa-alueella.

Tähti-kurssi ei vielä käynnistynyt.

Vuosi 2024 – vakiintuminen, laajentuminen ja tulosten näkyvä vahvistuminen

Vuonna 2024 toiminta oli täysimittaista kaikissa kolmessa työmuodossa. Tuloksellisuutta seurattiin systemaattisesti kyselyillä (aloitus–seuranta), palautteella, Kykyviisari-kokeiluilla sekä yhteistyökumppanien arvioinnilla.

Paja

- 183 toimintapäivää
- 655 kohtaamista
- 36 osallistujaa vuoden aikana

Keskeiset tulokset:

- 100 % koki saaneensa mielekästä tekemistä
- Uudet sosiaaliset suhteet paranivat 2,75 → 3,35 asteikolla 1–5
- Arjenhallinnan kokemukset paranivat kaikilla vastaajilla
- Jatkopolon hahmottuminen vahvistui 2,3 → 3,8

Taimi-kurssi

- Kevät ja syky: 12 osallistujaa, 60 kurssipäivää ja 297 kohtaamista

Vaikutavuus:

- 87,5 % koki oppineensa ottamaan enemmän vastuuta elämästään
- Suurin osa koki voimavarojen lisääntyneen
- Osallisuuden kokemus parani
- Elämänhallinnan keskiarvo pysyi samana (3,5 → 3,5), mutta työntekijähavainnot osoittivat vahvaa kehitystä arjessa toimimisessa
- Heikennystä havaittiin vain tiedoissa ja taidoissa – tulkintana maailmankuvan laajentuminen ja uusien taitojen tunnistettu harjoittelun tarve

Tähkä-kurssi

- Keväällä 4 osallistujaa, syksyllä 5 (yht. 9 hlö)
- 58 kurssipäivää, 226 kohtaamista

Tulokset olivat erittäin vahvat:

- Ammatillisen jatkopolon hahmottaminen parani merkittävästi (1,9 → 3)
- Työelämävalmiudet kasvoivat (3 → 3,5)
- Luottamus työelämään koheni (2,6 → 3)
- Useampi löysi jatkopolkunsa: 1 työkokeiluun, 1 kuntouttavaan työtoimintaan, 1 kokemusasiantuntijakoulutukseen

Vuosi 2025 – toiminnan vakiintunut arki ja kokonaisuuden vahva vaikuttavuus

Vuosi 2025 oli viimeinen hankevuosi, jolloin toimintamalli oli jo täysimittainen ja juurtunut. Hankkeen toiminnan alasajon vuoksi syksyllä ei enää käynnistynyt Taimi- ja Tähti-kursseja vaan keskityttiin Paja-toiminnan avulla tukemaan mahdollisimman monia uusiakin toiminnan piiriin tulevia asiakkaita jatkokolkujen löytymisessä. Syksyn aikana Paja-toiminta rakentui teemakuukausien ympärille. Teemakuukausia olivat luonto ja liikunta (sisältönä mm. metsäretket, keilaus, uinti), kulttuuri ja taide (sisältönä mm. museokäynti, taidenäyttelyt, taidetyöpajat), hyvinvointi ja mielenhyvinvointi (sisältönä mm. rentoutusharjoitukset, keskustelut hyvinvoinnista) sekä itsetuntemus ja jatkokolut (sisältönä mm. keskustelut omien vahvuuksien ja voimavarojen tunnistamiseksi, keskustelut korttien avulla, tutustumiskäynnit käynnissä oleviin toimintoihin esim. Onni, Keltsu, henkilökohtaiset keskustelut jatkokolkujen kartoittamiseksi).

Vuoden raportin mukaan:

- 44 asiakasta osallistui Silmun toimintaan
- 191 toimintapäivää
- Pajassa 42 eri henkilöä, 1155 käyntiä
- Taimi: 4 henkilöä, 115 käyntiä
- Tähti: 4 henkilöä, 104 käyntiä

Toiminta sisälsi myös runsaasti teemapäiviä, retkiä, opiskelijaprojekteja, vierailuja sekä yhteisöllistä tekemistä, jotka vahvistivat sosiaalisia suhteita ja turvallista arkea.

3. Tulosten yhteenveto suhteessa tavoitteisiin

Tavoite 1 – Elämänhallinnan ja toimintakyvyn vahvistuminen (Paja)

- ✓ Mielekäs tekeminen, uudet sosiaaliset suhteet ja arjenhallinta vahvistuivat systemaattisesti
- ✓ Asiakkaat kokivat kiinnittyvänsä toimintaan vahvasti

Tavoite 2 – Voimavarat, arjenhallinta ja kuntoutumista edistävät valinnat (Taimi)

- ✓ Merkittävä parantuminen voimavaroissa, jaksamisessa ja osallisuudessa
- ✓ Jatkokolun hahmottuminen vahvistui

Tavoite 3 – Työelämävalmiudet ja koulutuspolut (Tähti)

- ✓ Selkeä muutos parempaan kaikilla työelämään liittyvillä osa-alueilla
- ✓ 7/9:llä myönteistä kehitystä, useita konkreettisia jatkokolkua

Tavoite 4 – Itsetuntemus, vahvuudet ja perustaidot

- ✓ 16/16 koki kehittyneensä vahvuuksien, taitojen ja kykyjen tunnistamisessa

Tavoite 5 – Hankkeen kokonaisvaikutus

- ✓ 21/39 eteni selkeästi työelämään vievällä polulla
- ✓ Toiminta lisäsi päihteettömiä ja rikoksettomia päiviä
- ✓ Yhteisö tarjosi turvallisen ympäristön identiteetin uudelleenrakennukselle

Tavoite 6 – Vaikutukset palvelujärjestelmään

- ✓ Yhteistyökumppaneista 78 % piti toimintaa erittäin tarpeellisena
- ✓ Hanke lisäsi asiakasyymmärrystä, yhteistyötä ja traumainformoidun työotteen tunnettuutta

4. Vaikuttavuuden tulkinta

Hankkeen kolme toimintavuotta osoittavat selkeästi, että:

- pitkäkestoinen, turvallinen ja yhteisöllinen toimintaympäristö toimii erityisen hyvin päihde- ja rikostaustaisten henkilöiden kuntoutumisen tukena
- arjen rutiinit, vertaisuus ja pienet ryhmäkoot lisäävät sitoutumista
- muutos etenee usein hitaasti, mutta systemaattisen tuen kautta asiakkaat pystyivät etenemään opinnoissa, työelämässä ja henkilökohtaisessa kuntoutumisessa
- yhteisön tuella syntyy luottamusta, jota julkiset palvelut eivät yksin voi tarjota

Toimintamalli on osoittanut soveltuvuutensa sekä yksilö- että ryhmämuotoiseen työskentelyyn ja täydentää palvelujärjestelmää tehokkaasti.

5. Suositukset jatkolle

- Toiminnan jatkuvuuden turvaaminen olisi tärkeää, koska kohderyhmän muutokset ovat hitaita ja polut katkeavat ilman pitkäkestoista tukea
- Yhteistyötä erityisesti työllisyyspalveluiden kanssa tulee tiivistää entisestään (2024 havainnot)
- Mittaristoa on syytä edelleen keventää ja kohderyhmälle sopivia mittareita kehittää
- Kehitetyllä mallilla olisi potentiaalia kehittyä alueelliseksi jatkopolkujen vahvistajaksi

6. Yhteenveto

SILMU-hanke on kolmivuotisen toimintansa aikana:

- tavoittanut kymmeniä asiakkaita vuosittain sekä tarjonnut tuhansia kohtaamisia
- vahvistanut elämänhallintaa, osallisuutta ja työelämävalmiuksia
- luonut turvallisen ja yhteisöllisen ympäristön, joka on ollut monelle ratkaiseva tuki päihteettömyyden ja rikoksettoman arjen rakentamisessa

Hanke on tuottanut merkittävää yhteiskunnallista hyötyä ja vastannut selkeään palveluaukkoon Kuopion alueella.

7. Päätöskyselyn keskeiset tulokset

Vastaaaja: Päätöskysely toteutettiin loppuvuodesta 2025 ja vastauksia saatiin 19 henkilöltä. Kyselyllä kartoitettiin koettuja vaikutuksia elämänhallintaan, toimintakykyyn, itsetuntemukseen ja työ-/opiskeluvalmiuksiin, yhteisöön kuulumisen kokemusta, mahdollisuutta vaikuttaa sekä jatkopolkujen selkiytymistä.

7.1. Koetut vaikutukset

- **Elämänhallinta ja -laatu:**
13/19 *lisääntyi paljon* (68 %) ja 6/19 *lisääntyi hieman* (32 %). Yhdelläkään ei raportoitu “ei vaikutusta”.
- **Toimintakyky (fyys., psyyk., sosiaal.):**
8/19 *paljon* (42 %) ja 11/19 *hieman* (58 %). Ei “ei vaikutusta” -vastauksia.
- **Itsetuntemus & vahvuuksien tunnistaminen:**
10/19 *paljon* (53 %) ja 9/19 *hieman* (47 %).
- **Työ- ja opiskeluvalmiudet:**
6/19 *paljon* (32 %), 11/19 *hieman* (58 %), 2/19 *ei vaikutusta* (11 %).

Tulkinta: Vaikutukset näkyvät laajasti kaikilla kartoitetuilla osa-alueilla. Elämänhallinnan paraneminen on vahvinta, ja työ-/opiskeluvalmiudet kehittyvät useimmiten vähintään *hieman* – linjassa 2024 tuloksellisuusraportin havaintojen kanssa (mm. Tähkä-kurssilla työelämävalmiudet 3,0 → 3,5).

7.2. Yhteisöön kuuluminen ja vaikutusmahdollisuudet

- **Kuulumisen kokemus:** 16/19 *Vahvasti* (84 %) ja 3/19 *Hieman* (16 %).
- **Mahdollisuus vaikuttaa yhteisön asioihin:** 9/19 *Paljon* (47 %) ja 10/19 *Hieman* (53 %).

Tulkinta: Yhteisöllisyys on Silmun vahva laatutekijä. “Vahvasti” koettu kuuluminen selittää osaltaan sitoutumista ja arjen toipumista – havainto, joka toistuu myös vuoden 2024 laadullisissa kommentteissa.

7.3. Tavoitteiden saavuttaminen ja jatkopolut

- **Eteneminen omissa tavoitteissa:** 10/19 *Paljon* (53 %) ja 9/19 *Jonkin verran* (47 %). Käytännössä 100 % koki edistystä.
- **Jatkopolun selkiytyminen:** 12/19 (63 %) ilmoitti jatkopolkunsa olevan *Kyllä/selkiytynyt*, 7/19 (37 %) *Ei/epävarma*.
- **Suunnat seuraavan 2 vuoden aikana (monivalinta, top):**
 - Kolmannen sektorin toiminta (kohtaamispaikka-/ryhmätoiminnot jne.) – 8 mainintaa
 - Opiskelu – 8
 - Työelämässä – 7

- Työtä/opiskelua kohti valmentava toiminta (työkokeilu, TUVA, kuntouttava työtoiminta, valmentava hanke) – 7
- Sosiaalinen kuntoutus – 7
- Vapaaehtoistoiminta – 3; Eläkkeellä – 3; Jokin muu – 1

Tulkinta: Suunnitelmat heijastavat realistista, vaiheittaista siirtymää kohti opintoja ja työtä – juuri sellaista polkua, jota Silmun *Taimi* → *Tähkä* → *jatkopolku* -rakenne on tavoitellut. Tämä jatkaa 2024-raportissa näkynyttä linjaa, jossa 21/39 eteni selvästi työhön/opintoihin vievällä polulla.

7.4. Toimeentulon muutokset (indikaattori sosiaalisen aseman vahvistumisesta)

- **Selvästi raportoitu siirtymä toimeentulotuelta työttömyysturvalle:** 4 vastaajaa. Tämä kuvastaa tilannetta, jossa henkilö siirtyy viimesijaisesta tuesta aktiivisemmän työllistymispolun etuusjärjestelmään.
(*Esimerkkiavovastauksista: "Siirryin toimeentulotuelta työmarkkinatuella"*.)

7.5. Osallistujien sanoin (poiminnat)

"Silmu on auttanut tukemaan minua ja yhteisön jäseniä todella suuressa määrin... Tällainen 'selvä' paikka pitäisi Kuopioon ehdottomasti saada uudestaan."

"Olen päässyt Silmun avulla päihde- ja työttömyysputkesta, Silmun kaltaisia paikkoja tarvitaan."

"Vastaavia palveluita tarvitaan myös jatkossa! Ne tuovat tutkitusti paljon myös säästöjä, kun ihmisen omatoimisuus ja pärjääminen lisääntyy."

8. Mitä päätöskyselyn tulokset tarkoittavat kokonaisuuden kannalta?

1. **Turvallinen yhteisö ja jatkuvuus** – 84 % koki kuulumisen *vahvasti*. Tämä on Silmun "moottori": yhteisö kantaa ja tekee muutoksesta todennäköisen. Linjassa 2024-havaintojen kanssa, joissa yhteisöllisyys nousi läpileikkaavaksi onnistumistekijäksi.
2. **Muutos näkyy ensin arjessa** – elämänhallinta ja itsetuntemus vahvistuvat laajasti, mikä on esivaihe osaamisen ja työ-/opiskeluvalmiuksien nousulle. Tähdä-vuoden 2024 mittareissa tämä näkyi jo konkreettisenä valmiuksien kasvuna ja jatkopolkujen löytymisenä.
3. **Poluilla on pituutta** – 63 % kokee jatkopolkunsa jo selkiytyneen, mutta osalla suunnitelma on vielä kypsymässä. Vastajien 2 vuoden suunnitelmat (opiskelu, työ, valmentavat toimet) tukevat vaiheittaista siirtymää – perustelu toiminnan jatkumiselle.
4. **Sosiaalinen asema vahvistuu** – vähintään 4 vastaajaa raportoi siirtyneensä toimeentulotuelta työttömyysturvan piiriin. Pieni mutta merkittävä signaali oikeansuuntaisesta muutoksesta taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa asemassa.